

Wyniki monitoringu postojaka wiesiołkowca *Proserpinus proserpina*

siedlisko postojaka wiesiołkowca *Proserpinus proserpina* (fot. J. Nowak)

1. Sprawozdanie z monitoringu postojaka wiesiołkowca *Proserpinus proserpina* w Polsce

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod, nazwa polska i nazwa łacińska

1339 postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina*

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Gatunek występuje w regionie alpejskim kontynentalnym

3. Koordynatorzy główni: obecni i w poprzednich badaniach

2013-2014: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2018: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

4. Koordynatorzy krajowi: obecni i w poprzednich badaniach

2013-2014: Adam Malkiewicz

2018: Adam Malkiewicz

5. Współpracownicy: obecni i w poprzednich badaniach

2013-2014: brak

2018: brak

6. Eksperti lokalni: obecni i w poprzednich badaniach

2013-2014:

2018: Artur Berezowski, Tomasz Blaik, Rafał Bobrek, Maciej Bonk, Jacek Kazimierczak, Tadeusz Kurzac, Adam Malkiewicz, Krzysztof Mazur, Mariusz Mleczak, Jacek Nowak, Krzysztof Pałka, Natalia Pietraszewska, Adrian Smolis, Stefan Sobczak

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, to czy mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

2013-2014: maj - sierpień

2018: czerwiec – wrzesień

Różnice w okresach powtarzanych badań były wynikiem stosowania początkowo (2013-14) nieco odmiennej metodyki, czyli metodyki próbnej sprzed wydania rozdziału z metodyką w przewodniku. Wtedy brano pod uwagę odłowy/obserwacje osobników dorosłych z użyciem metody „na światło” w maju-czerwcu. Później w 2018 roku, zgodnie z nową metodyką, skoncentrowano poszukiwania na gąsienicach, roślinach żywicielskich i innych elementach siedliska lęgowego gatunku. Wymagało to przesunięcia okresu badań na miesiące letnie. Mogło to znacząco wpłynąć na wyniki monitoringu oraz porównywalność tych wyników z różnych okresów.

8. Liczba stanowisk i obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań:

Tab. 1A. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina* w regionie biogeograficznym kontynentalnym, monitoring **skończony**

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba stanowisk gatunku <u>postojak wiesiołkowiec</u> <i>Proserpinus proserpina</i> monitorowanych w latach	Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
2013-2014-2014	2013-2014	14	-	-	-	Brak
2015-2018	2018	17	3	6	-	W roku 2018 przebadano powtórnie 11 stanowisk (trzy wyłączono z monitoringu z powodu zanikania siedliska gatunku (na skutek sukcesji oraz wandalizmu) i włączono do monitoringu 6 nowych stanowisk

Tab. 1B. Liczba obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina* w regionie biogeograficznym kontynentalnym, monitoring **skończony**

Nie dotyczy. Postojak wiesiołkowiec nie jest gatunkiem Natura 2000.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała;

Motyl ten należy dla gatunków, których biologia i/lub wymagania siedliskowe są niedostatecznie poznane, dlatego nie można było opracować dobrej metodyki monitoringu postojaka. Pewna wstępna propozycja została opisana w przewodniku z 2015 r. i prace w roku 2018 prowadzono zgodnie z tą propozycją. We wstępnym

okresie prac (2013-14) stosowano odmienną metodę wykrywania obecności gatunku niż obecnie. Wtedy brano pod uwagę odłowy/obserwacje osobników dorosłych z użyciem metody „na światło” w maju-czerwcu. Natomiast w 2018 roku, zgodnie z nową metodyką, skoncentrowano poszukiwania na gąsienicach, roślinach żywicielskich i innych elementach siedliska lęgowego gatunku, co wymagało to przesunięcia okresu badań na miesiące letnie.

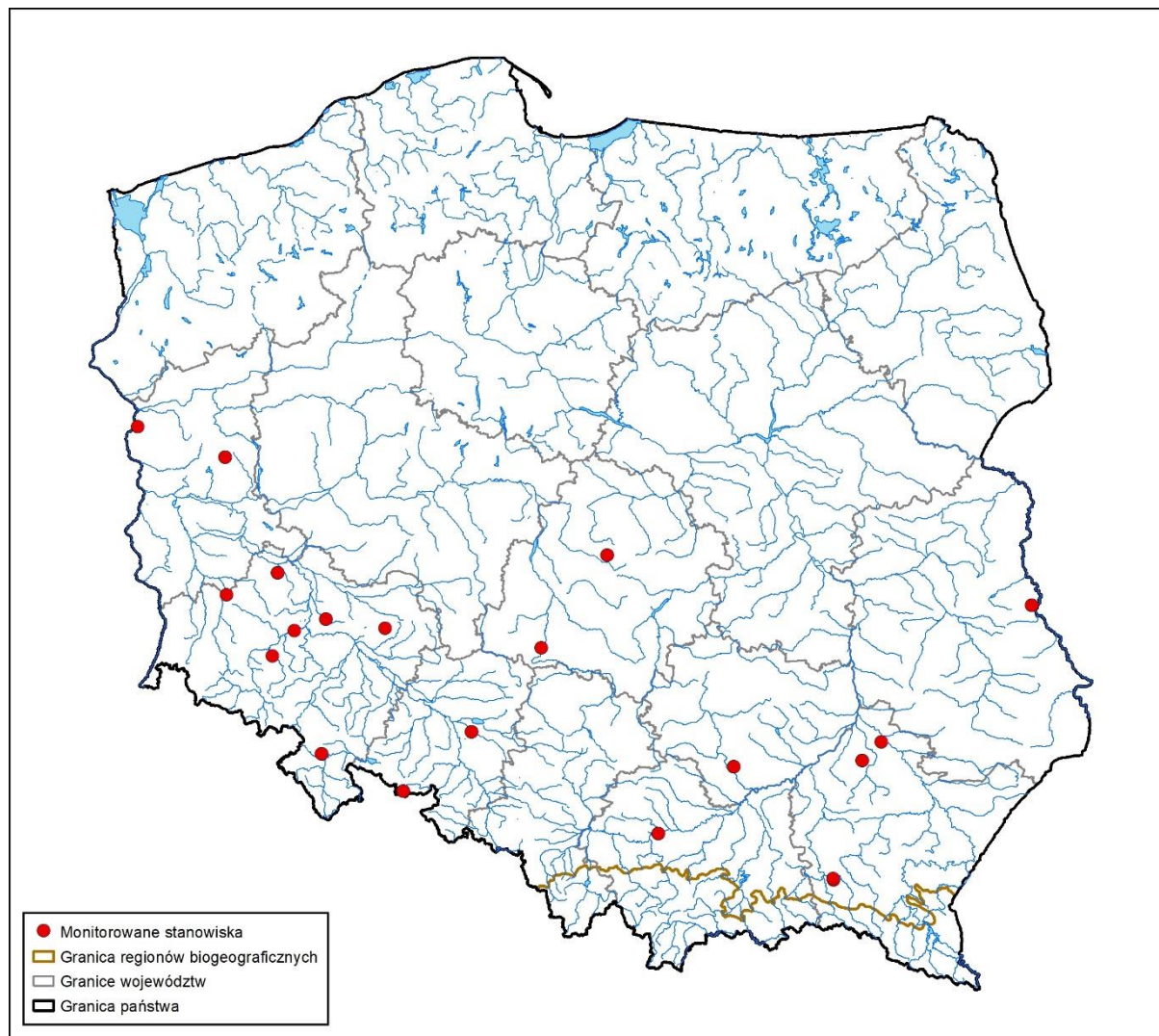
Doświadczenia z prac przeprowadzonych w 2018 r. potwierdzają trudności z wykrywaniem obecności postojaka. Być może jest to gatunek o populacjach efemerycznych, nietrwałych, których wykrywanie zależy od szeregu czynników, w tym nieprzewidywalnych warunków pogodowych w danym sezonie oraz od napływu (imigracji) osobników z obszarów położonych bardziej na południe.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano.

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia

W latach 2013-2014 przebadano 14 stanowisk. W roku 2018 przebadano powtórnie 11 stanowisk (trzy wyłączono z monitoringu z powodu zanikania siedliska gatunku (na skutek sukcesji oraz wandalizmu) i włączono do monitoringu 6 nowych stanowisk. Dla pełnej reprezentacji zasięgu krajowego należałoby włączyć do badań stanowiska położone na Mazowszu, Kujawach i w Wielkopolsce.

Mapa rozmieszczenia stanowisk monitoringowych

2. Sprawozdanie z monitoringu postojaka wiesiołkowca *Proserpinus proserpina* w regionie biogeograficznym kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina* – monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <u>postojak wiesiołkowiec</u> <i>Proserpinus proserpina</i> na stanowiskach								Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną:									
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
		w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018
Populacja	obecność gatunku	-	-	-	-	-	11	14	6	14	17
	Parametr: Populacja	-	-	-	-	-	12	14	5	14	17
Siedlisko gatunku	baza pokarmowa	-	1	-	-	-	-	14	16	14	17
	ekspozycja stanowiska	-	-	-	-	-	-	14	17	14	17
	rośliny nektarodajne	-	-	-	-	-	-	14	17	14	17
	zbiorowisko roślinne/zespół roślinny	-	-	-	-	-	-	14	17	14	17
	Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	-	-	-	14	17	14	17
Perspektywy ochrony		-	-	-	-	-	1	14	16	14	17
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	-	-	-	-	12	14	5	14	17

Tab. 2.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku postojak wiesiołkowiec Proserpinus proserpina - monitoring **skończony**

Nazwa wskaźnika/ parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>postojak wiesiołkowiec Proserpinus proserpina</u>									Suma stanowisk, na których powtarzano badania
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			zmiana z oceny XX	zmiana na ocenę XX	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie				
obecność gatunku	-	-	-	-	-	-	8	-	3	11
Parametr: Populacja	-	-	-	-	-	-	9	-	2	11
baza pokarmowa	-	-	-	-	-	-	1	-	10	11
ekspozycja stanowiska	-	-	-	-	-	-	-	-	11	11
rośliny nektarodajne	-	-	-	-	-	-	-	-	11	11
zbiorowisko roślinne/zespół roślinny	-	-	-	-	-	-	-	-	11	11
Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	-	-	-	-	-	11	11
Perspektywy ochrony	-	-	-	-	-	-	1	-	10	11
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	-	-	9	-	2	11
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych	Brak									

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

Obecność gatunku

Na 17 badanych stanowisk stwierdzono obecność gatunku tylko na dwóch (Winiary 1 oraz Umieszcz - Czełusnica) na których znaleziono gąsienice w różnych fazach rozwoju. Wartość wskaźnika obecność gatunku wyniosła od 0 (15 stanowisk) do 8,75 gąsienic/ transekt (Umieszcz - Czełusnica). Pięć lepiej rokowujących stanowisk

otrzymało ocenę XX (przy braku waloryzacji wskaźników), a pozostałe U2, tam gdzie poza brakiem stwierdzenia gatunku, zanotowano słaby stan siedliska i/lub perspektyw ochrony.

Na niektórych stanowiskach ze stwierdzeniami motyla w roku 2013 lub 2014, np. Łódź – Ogród Botaniczny, Majdan Stuleński, w roku 2018 już gatunku nie stwierdzano, co nie wyklucza, że w kolejnym roku lub kolejnym sezonie monitoringu, zostanie on tam ponownie znaleziony. Nastanowisku Winiary 1 zmiany w wynikach w stosunku do raportu z 2013r wynikają przede wszystkim z metodyki przyjętej w 2018 r. Dotyczy ona przede wszystkim warunków pogodowych oraz czasu, w którym przeprowadzano obserwacje (niższe temperatury, zachmurzenie, znacznie wcześniejsza pora roku).

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

Nie jest możliwe traktowanie badanych charakterystyk siedliskowych, jako wskaźników stanu siedliska i ich zwaloryzowanie, gdyż preferencje gatunku w tym zakresie są zbyt słabo poznane. Nie przeprowadza się więc oceny stanu siedliska. Wszystkie stanowiska (17) otrzymały ocenę siedliska XX. Na 11 stanowiskach o powtórzonych badaniach, zmian w ocenie siedliska nie stwierdzono.

Baza pokarmowa

Gąsienice żerują normalnie w okresie czerwiec – sierpień na różnych gatunkach wiesiołka *Oenothera* sp. i wierzbownic *Epilobium* sp., wierzbówce kiprzyce *Chamaenerion angustifolium*, a także na krwawnicy pospolitej *Lythrum salicaria*. Koniec żerowania zazwyczaj przypada na początek/połowę sierpnia, jednak latem 2018 nastąpiło to ok. 2 tygodnie do miesiąca wcześniej, prawdopodobnie z powodu bardzo wczesnej i gorącej wiosny. W sezonach 2013 – 2014 tego rodzaju anomalia nie miała miejsca. Zmiany w wynikach w stosunku do raportu z 2013 r. wynikają przede wszystkim z metodyki przyjętej w 2018 r. Dotyczą one przede wszystkim warunków pogodowych oraz czasu, w którym przeprowadzano obserwacje na *Epilobium hirsuta* (niższe temperatury, zachmurzenie, często aktywność gąsienic wieczorna/zmierzchowa).

Ekspozycja stanowiska

Badania ekspozycji stanowisk badawczych nie przyniosły odpowiedzi na pytanie jaki jest wpływ nasłonecznienia na frekwencję występowania gatunku na danym terenie. Badania w większości prowadzone były na terenach pagórkowatych, a zatem ekspozycja traktowana była przede wszystkim jako wystawa stoku na promieniowanie słoneczne w środku dnia. Jeżeli w początkowej fazie badań (również w 2018 r.) więcej uwagi i czasu poświęcano miejscom silnie eksponowanym, to być może okazało się to ślepym tropem (dodatkowo w bardzo upalnym sezonie). Na stanowisku Winiary 1 (Ostoja Nidziańska) na miejsce lęgowe z gąsienicami natrafiono dzięki przeszukaniu miejsc wilgotniejszych, o bujniejszej roślinności. Doświadczenia z Uroczyska Krokiew (sprzed monitoringu) też wskazują na skupiska roślin żywicielskich rosnących w półcieniu krzewów, jako na te na których można znaleźć gąsienice.

Rośliny nektarodajne

W ramach badań wykonawcy odnaleźli szereg kwiatów rozmaitych roślin, np. lilaka pospolitego *Syringa vulgaris*, wiciokrzewu *Lonicera* spp., żmijowca *Echium* spp., lepnicy *Silene* spp., smółki *Viscaria vulgaris*, wyki *Vicia* spp. i innych, które są bardziej lub mniej chętnie odwiedzane przez motyle postojaki. Stanowią dla nich podstawowe źródła

pokarmu. Jednak występowanie tych roślin w środowisku nie gwarantuje w żaden sposób obecności populacji lęgowych w najbliższej okolicy ich występowania. Występowanie tych roślin/ zespołów roślinnych w siedlisku lęgowym postojaka wiesiołkowca jest tylko dodatkowym wskaźnikiem jakości tego siedliska, wtórnym w stosunku do bazy pokarmowej gąsienic. Z braku waloryzacji ten wskaźnik był tylko oceniany procentowo, wzdłuż transektów, na użytek przyszłych porównań jakości siedliska gatunku.

Zbiorowisko roślinne/zespół roślinny

Ten wskaźnik słabo się sprawdził w terenie. Postojak wiesiołkowiec preferuje półotwarte biotopy pochodzenia antropogenicznego, często mocno przekształcone morfologicznie, ale też pod względem szaty roślinnej. Z tego powodu w większości przypadków okazywało się, że nie sposób jednoznacznie określić zespół roślinny, gdyż zwykle wymykał się on przyjętej klasyfikacji fitosocjologicznej. Również typologia siedliskoznawcza systemu Natura 2000, rzadko nadawała się do zastosowania (przeważnie na stanowiskach w obszarach Natura 2000). Dodatkowo, grupa ekspertów entomologów, tylko wyjątkowo posiada wiedzę dość uniwersalną, aby prawidłowo zbadać zespoły roślin i zinterpretować skomplikowane dane fitosocjologiczne. Ich odkształcone postacie dodatkowo komplikują badanie. Postulujemy, aby zrezygnować z badania tego wskaźnika w monitoringu postojaka lub zastąpić go innym – prostszym do wykonania.

3. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na stanowiskach

Najczęściej podawanym negatywnym oddziaływaniem, podobnie jak w 2014 r., było: **K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) o zmiennej intensywności** – 3 stanowiska; kolejnym oddziaływaniem są **I02 problematyczne gatunki rodzime** – 3 stanowiska (od silnej do średniej intensywności); **A03.02 nieintensywne koszenie** – 3 stanowiska (wpływ pozytywny oraz negatywny) oraz **A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja** – 1 stanowisko (wpływ negatywny); **A03.03 zaniechanie koszenia** – 2 stanowiska (wpływ silnie negatywny); **A04.02.01 nieintensywny wypas bydła** (wpływ zmienny). Istotnym powtarzającym się oddziaływaniem są: **E03.01 pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/ob. rekreacyjnych** oraz **G05.04 wandalizm** – 4 stanowiska (intensywność silna do średniej). Na terenach górniczych pojawiają się: **C01.01 wydobywanie piasku i żwiru** oraz **C01.04.01 kopalnie odkrywkowe** – po 1 stanowisku (wpływ neutralny do negatywnego). Wśród oddziaływań komunikacyjnych wyróżniono: **D01.01 ścieżki, szlaki piesze i rowerowe**; **D01.02 drogi, autostrady**; **D01.04 drogi kolejowe** – w sumie 4 stanowiska (o zmiennej intensywności i wpływie).

Łącznie poprawę w intensywności oddziaływań stwierdzono na 5 stanowiskach, a pogorszenie w intensywności na 8 z nich. Zmian w intensywności nie stwierdzono na 8 z 11 stanowisk.

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na stanowiskach.

Wśród przewidywanych zagrożeń występują: **A03.01 intensywne koszenie**, **A02.01 intensyfikacja rolnictwa**, **A03 koszenie/ścińnięcie trawy** – 6 stanowisk oraz **A02.03 usuwanie trawy pod grunty orne** – 1 stanowisko; **B01.01 zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)** – 2 stanowiska; **I01 nierodzące gatunki zaborcze** – 2 stanowiska; **I02 problematyczne gatunki rodzime** – 2 stanowiska; **K02.01 zmiana składu gatunkowego** – 2 stanowiska; **J02.03 regulowanie i zmiana przebiegu koryt rzecznych** – 2 stanowiska oraz **J02.02 usuwanie osadów** – 2 stanowiska. W grupie zagrożeń infrastrukturalnych występują: **E01.03 zabudowa rozproszona**, **E01.04 inne**

typy zabudowy oraz E03.01 pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/ob. rekreacyjnych – w sumie 4 stanowiska. Łącznie poprawę w intensywności zagrożeń stwierdzono na 8 stanowiskach, a pogorszenie w intensywności też na 8 z nich. Zmian w intensywności nie stwierdzono na 4 z 11 stanowisk.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym - na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na stanowiskach

Pięć stanowisk dla tego parametru uzyskało ocenę XX, a pozostałe 12 oceniono na U2. Zmian w czasie od 2014 r. nie wskazano na 5 stanowiskach, a na kolejnych 12 zmiana polega na eksperckim przyznaniu oceny U2 (zły).

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na stanowiskach

Dla wszystkich 17 badanych stanowisk siedlisko oceniono na XX. Nie stwierdzono zmiany w czasie dla tego parametru.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na stanowiskach

Dla 16 stanowisk perspektywy oceniono jako XX (nieznane), a dla jednego (Ogorzelec - Turów) jako złe U2. Tylko na 1 stanowisku zaszła zmiana.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Pięć stanowisk dla tego parametru uzyskało ocenę XX, a pozostałe 12 oceniono na U2. Zmian w czasie od 2014 r. nie wskazano na 5 stanowiskach, a na kolejnych 12 zmiana polega na eksperckim przyznaniu oceny U2 (zły), tam gdzie poza brakiem stwierdzenia gatunku, zanotowano słaby (choc nie oceniony w kategoriach U1/U2) stan siedliska. Mimo to w świetle wyników monitoringu stan postojaka wiesiołkowca w regionie biogeograficznym kontynentalnym należałoby określić raczej jako nieznan (XX) niż zły (U2) z uwagi na problemy z wykrywaniem jego obecności i brak waloryzacji charakterystyk siedliskowych (przy obecnym stanie wiedzy nie do ustalenia).

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** dla gatunku postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina* - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa Stanowiska*	OCENY gatunku <u>postojak wiesiołkowiec</u> <i>Proserpinus proserpina</i> na poszczególnych stanowiskach**							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018
1.	PLH160010	Łąki w okolicach Chrzastowic	opolskie	4664	Chrzastowice	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
2.			dolnośląskie	4654	Cielętniki	XX	-	XX	-	XX	-	XX	-
3.			lubuskie	4740	Glińsk	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
4.			dolnośląskie	11084	Golanka Dolna	-	U2	-	XX	-	XX	-	U2
5.			opolskie	4656	Jarnońtówek	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
6.	PLH120065	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	małopolskie	5012	Kraków Pychowice	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
7.			łódzkie	11136	Krzeczów	-	U2	-	XX	-	XX	-	U2
8.			dolnośląskie	11149	Leszno Górne	-	U2	-	XX	-	XX	-	U2
9.			dolnośląskie	4653	Łączna	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
10.			łódzkie	5351	Łódź, Ogród Botaniczny	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
11.			lubelskie	4645	Majdan Stuleński (gm. Wola Uhruska)	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
12.			dolnośląskie	4735	Ogorzelec - Turów	XX	U2	XX	XX	XX	U2	XX	U2
13.	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie	4741	Owczary	XX	-	XX	-	XX	-	XX	-
14.			dolnośląskie	11083	Słup	-	XX	-	XX	-	XX	-	XX
15.			podkarpackie	11153	Stalowa Wola	-	XX	-	XX	-	XX	-	XX
16.			podkarpackie	11079	Umieszcz Czełusznica	-	XX	-	XX	-	XX	-	XX
17.			podkarpackie	5638	Umieszcz Podgórze	XX	-	XX	-	XX	-	XX	-

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa Stanowiska*	OCENY gatunku <u>postojak wiesiołkowiec Proserpinus proserpina</u> na poszczególnych stanowiskach**							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018	w roku 2013-2014	w latach 2018
18.			podkarpackie	4914	Uroczysko Krokiew	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
19.	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie	4666	Winiary 1	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
20.			dolnośląskie	4661	Wołów	XX	U2	XX	XX	XX	XX	XX	U2
Suma poszczególnych ocen stanowisk						FV	-	-	-	-	-	-	-
						U1	-	-	-	-	-	-	-
						U2	-	12	-	-	1	-	12
						XX	14	5	14	17	14	16	5
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						14	17	14	17	14	17	14	17
UWAGI: W latach 2013-2014 monitorowano 14 stanowisk. W roku 2018 przebadano powtórnie 11 z nich oraz po raz pierwszy 6 stanowisk. Zrezygnowano ze stanowisk: Cielętniki, Owczary i Umieszcz-Podgórze z uwagi na degradację lub sukcesję siedliska oraz ze względu na zmiany w metodyce monitoringu.													

*stanowiska monitorowane po raz pierwszy oznaczono pogrubionym drukiem.

** Brak oceny oznacza, że stanowisko nie było badane w danym sezonie monitoringowym.

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem szarym wyróżniono zmianę oceny z XX lub na XX.

Uwagi: brak

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Nie dotyczy. Postojak wiesiołkowiec nie jest gatunkiem Natura 2000

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina* - monitoring **skończony**

		Id stanowiska	Stanowisko gatunku <u>postojak wiesiołkowiec</u> <i>Proserpinus proserpina</i> **	Obserwowane GATUNKI OBCE***			
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio (2013-2014)	Teraz (2018)
1.	Łąki w okolicach Chrzęstowic	4664	Chrzęstowice	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.		+
2.	Łąki w okolicach Chrzęstowic	4664	Chrzęstowice	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton		+
3.		4654	Cielętniki	Cykoria podróżnik	<i>Cichorium intybus</i> L.	+	
4.		4654	Cielętniki	Łubin trwały	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.	+	
5.		4654	Cielętniki	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	+	
6.		4654	Cielętniki	Robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	+	
7.		4740	Glińsk	Robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	+	+
8.		11084	Golanka Dolna	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.		+
9.		4656	Jarnońtówek	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.		+
10.		4656	Jarnońtówek	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton		+
11.	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	5012	Kraków Pychowice	Biedronka azjatycka	<i>Harmonia axyridis</i> (Pallas, 1773)	+	
12.	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	5012	Kraków Pychowice	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton	+	
13.	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	5012	Kraków Pychowice	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle		+
14.		11136	Krzeczów	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.		+
15.		11136	Krzeczów	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.		+
16.		4653	Łączna	Cykoria podróżnik	<i>Cichorium intybus</i> L.	+	
17.		4653	Łączna	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.		+
18.		4645	Majdan Stuleński (gm. Wola Uhruska)	Orzech włoski	<i>Juglans regia</i> L.	+	
19.		4735	Ogorzelec - Turów	Klon jesionolistny	<i>Acer negundo</i> L.	+	+
20.		4735	Ogorzelec - Turów	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	+	+

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

		Id stanowiska	Stanowisko gatunku postojak wiesiołkowiec <i>Proserpinus proserpina</i> **	Obserwowane GATUNKI OBCE***			
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio (2013-2014)	Teraz (2018)
21.		4735	Ogorzelec - Turów	Ostróżeczka polna	<i>Consolida regalis</i> Gray	+	
22.		4735	Ogorzelec - Turów	Przymiotno kanadyjskie	<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist	+	+
23.		4735	Ogorzelec - Turów	Robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	+	+
24.		4735	Ogorzelec - Turów	Słonecznik bulwiasty	<i>Helianthus tuberosus</i> L.	+	
25.		4735	Ogorzelec - Turów	Szrotówek robiniaček	<i>Phyllonorycter robinella</i> (Clem.)	+	
26.	Ujście Warty	4741	Owczary	Robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	+	
27.		11153	Stalowa Wola	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.		+
28.		11079	Umieszcz - Czeluźnica	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.		+
29.		5638	Umieszcz - Podgórze	Cykoria podróżnik	<i>Cichorium intybus</i> L.	+	
30.		5638	Umieszcz - Podgórze	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	+	
31.	Ostoja Nidziańska	4666	Winiary 1	Winobluszcz pięciolistkowy	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch.		+
32.		4661	Wołów	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.		+
33.		4661	Wołów	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	+	+
34.		4661	Wołów	Robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	+	

* Brak wpisanego obszaru oznacza, że stanowisko jest położone poza siecią Natura 2000.

** Wytłuszczonym drukiem zaznaczono stanowiska badane w monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych PMŚ po raz pierwszy w 2018 r.

*** Obecność gatunku obcego zaznaczono, jako „+”, a jego nie stwierdzenie w danym sezonie, jako „-”. Brak wpisu oznacza, że stanowisko nie było w ogóle badane w danym sezonie monitoringowym.

Tab. 10A. Porównanie stwierdzonych gatunków obcych na stanowiskach gatunku postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina* z poprzednimi latami - monitoring **skończony**

Lp.	STWIERDZONE		Liczba stanowisk	
	GATUNKI OBCE NA STANOWISKACH GATUNKU <u>postojak wiesiołkowiec Proserpinus proserpina</u>		Poprzednio (2013-2014)	Teraz (2018)
	Nazwa polska	Nazwa łacińska		
ROŚLINY				
	Cykoria podróżnik	Cichorium intybus L.	3	-
	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.	-	2
	Klon jesionolistny	Acer negundo L.	1	1
	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.	1	-
	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.	4	8
	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton	1	2
	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.	-	1
	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle	-	1
	Orzech włoski	Juglans regia L.	1	-
	Ostróżeczka polna	Consolida regalis Gray	1	-
	Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist	1	1
	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia L.	5	2
	Słonecznik bulwiasty	Helianthus tuberosus L.	1	-
	Szrotówek robiniaczek	Phyllonorycter robiniella (Clem.)	1	-
	Winobluszcz pięciolistkowy	Parthenocissus quinquefolia (L.) Planch.	-	1
ZWIERZĘTA				
	Biedronka azjatycka	Harmonia axyridis (Pallas, 1773)	1	-

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Wśród stwierdzanych w obecnych badaniach (2018) gatunków obcych pojawiły się cztery nowe, niestwierdzane dotychczas na stanowiskach gatunki: czeremcha amerykańska *Padus serotina* (Erhr) Borkh., niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora* DC., niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera* Royle, winobluszcz pięciolistkowy *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch. Czeremcha amerykańska występuje się na 2 stanowiskach (Krzeczków i Wołów), a pozostałe trzy na pojedynczych stanowiskach: Kraków-Pychowice, Łączna i Winiary 1. Poza tym dwie najbardziej inwazyjne nawłócie, kanadyjska i późna dwukrotnie zwiększyły swój udział w zestawie stanowisk monitoringu: nawłóć kanadyjska – z 4 do 8 stanowisk, a nawłóć późna z 1 do 2 stanowisk. Robinia akacjowa z kolei zmniejszyła udział z 5 do 2 stanowisk, a

cykoria podróżnik z 3 do 0 stanowisk, ale w tych przypadkach możliwe są przeoczenia we wpisach do bazy danych, gdyż nie odnotowano zabiegów tępienia roślin inwazyjnych na badanych stanowiskach.

V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Motyl ten należy dla gatunków, których biologia i/lub wymagania siedliskowe są niedostatecznie poznane, dlatego nie można było opracować dobrej metodyki monitoringu postojaka. Pewna wstępna propozycja została opisana w przewodniku z 2015 r. Nasza wiedza o wymaganiach ekologicznych postojaka niestety nie wzrosła w ostatnich latach, trudno więc zaproponować jakieś modyfikacje sposobu badania tego gatunku. Doświadczenia z prac przeprowadzonych w 2018 r. potwierdzają trudności z wykrywaniem obecności postojaka. Być może jest to gatunek o populacjach efemerycznych, nietrwałych, których wykrywanie zależy od szeregu czynników, w tym nieprzewidywalnych warunków pogodowych w danym sezonie oraz od napływu (imigracji) osobników z obszarów położonych bardziej na południe. W tej sytuacji **sugerowane modyfikacje metodyki ograniczają się do pewnego jej uproszczenia** poprzez:

- (1) rezygnację z 2 wskaźników stanu siedliska (ekspozycja oraz zbiorowiska roślinne), które sprawiały trudności niektórym wykonawcom nie-biologom,
- (2) korektę zapisów dotyczących terminów kontroli: *terminy kontroli powinny być modyfikowane w zależności od przebiegu zjawisk fenologicznych w danym sezonie oraz od wysokości nad poziom morza. W razie wczesnej wiosny należy przyspieszyć obie kontrole, np.: I kontrola w połowie czerwca, druga na początku lipca.*

Badania ekspozycji stanowisk badawczych nie przyniosły odpowiedzi na pytanie, jaki jest wpływ nasłonecznienia na frekwencję występowania gatunku na danym terenie. Określanie wskaźnika zbiorowisko roślinne/zespół roślinny sprawiało z kolei duże trudności wykonawcom. Postojak wiesiołkowiec preferuje półotwarte biotopy pochodzenia antropogenicznego, często mocno przekształcone morfologicznie, ale też pod względem szaty roślinnej. Z tego powodu w większości przypadków okazywało się, że nie sposób jednoznacznie określić zespół roślinny, gdyż zwykle wymykał się on przyjętej klasyfikacji fitosocjologicznej. Również typologia siedliskoznawcza systemu Natura 2000, rzadko nadawała się do zastosowania (przeważnie na stanowiskach w obszarach Natura 2000). Dodatkowo, grupa ekspertów entomologów, tylko wyjątkowo posiada wiedzę dość uniwersalną, aby prawidłowo zbadać zespoły roślin i zinterpretować skomplikowane dane fitosocjologiczne. Ich odkształcone postacie dodatkowo komplikują badanie.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Brak działań ochronnych i przy obecnym stanie wiedzy trudno je zaproponować.

VII. INNE UWAGI

Brak.

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11. Eksperci lokalni badanych stanowisk gatunku postojak wiesiołkowiec Proserpinus proserpina wg obszarów Natura 2000 w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** - monitoring **skończony**

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>postojak wiesiołkowiec Proserpinus proserpina</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO <i>(wykonawcy monitoringu)**</i>	
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio	teraz
						w latach 2013-2014	w roku 2018
1.	PLH160010	Łąki w okolicach Chrzęstowic	opolskie	4664	Chrzęstowice	Tomasz Blaik	Tomasz Blaik,
2.			dolnośląskie	4654	Ciełętniki	Adam Malkiewicz, Kadej Marcin	
3.			lubuskie	4740	Glińsk	Mariusz Mleczak	Mariusz Mleczak
4.			dolnośląskie	11084	Golanka Dolna		Artur Berezowski
5.			opolskie	4656	Jarnołtówek	Tomasz Blaik	Tomasz Blaik
6.	PLH120065	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	małopolskie	5012	Kraków Pychowice	Witold Zajda	Maciej Bonk, Bobrek Rafał
7.			łódzkie	11136	Krzeczów		Tadeusz Kurzac, Adam Malkiewicz, Jacek Nowak
8.			dolnośląskie	11149	Leszno Górne		Adam Malkiewicz
9.			dolnośląskie	4653	Łączna	Adrian Smolis	Adrian Smolis,
10.			łódzkie	5351	Łódź, Ogród Botaniczny	Tadeusz Kurzac, Stefan Sobczak	Tadeusz Kurzac, Stefan Sobczak
11.			lubelskie	4645	Majdan Stuleński (gm. Wola Uhruska)	Marek Hołowiński	Krzysztof Pałka
12.			dolnośląskie	4735	Ogorzelec - Turów	Adam Malkiewicz, Ewelina Myśków	Adam Malkiewicz
13.	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie	4741	Owczary	Mariusz Mleczak	
14.			dolnośląskie	11083	Słup		Artur Berezowski

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>postojak wiesiołkowiec Proserpinus proserpina</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (wykonawcy monitoringu)**	
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio	teraz
						w latach 2013-2014	w roku 2018
15.			podkarpackie	11153	Stalowa Wola		Krzysztof Pałka
16.			podkarpackie	11079	Umieszcz - Czełuśnica		Krzysztof Mazur
17.			podkarpackie	5638	Umieszcz - Podgórze	Krzysztof Mazur	
18.			podkarpackie	4914	Uroczysko Krokiew	Krzysztof Pałka	Krzysztof Pałka
19.	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie	4666	Winiary 1	Jacek Kazimierczak, Witold Zajda	Jacek Kazimierczak, Natalia Pietraszewska
20.			dolnośląskie	4661	Wołów	Adam Malkiewicz, Matraj Maciej	Adam Malkiewicz

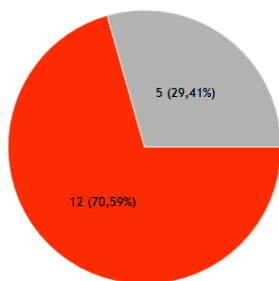
* Wytluszczone drukiem zaznaczono stanowiska badane w monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych PMS po raz pierwszy w roku 2017.

** Brak wykonawcy oznacza, że stanowisko nie było monitorowane w danym okresie prac.

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU

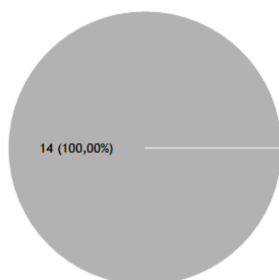
REGION KONTYNENTALNY

Populacja 2018

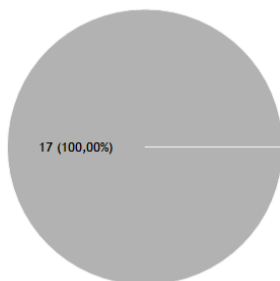
■ FV – stan właściwy
 ■ U1 – stan niezadowolający
 ■ U2 – stan zły
 ■ XX – stan nieznan

Populacja 2013-2014

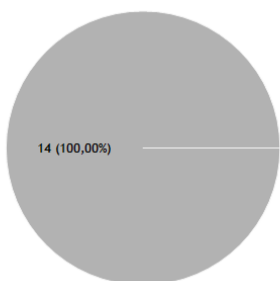
■ FV – stan właściwy
 ■ U1 – stan niezadowolający
 ■ U2 – stan zły
 ■ XX – stan nieznan

Siedlisko 2018

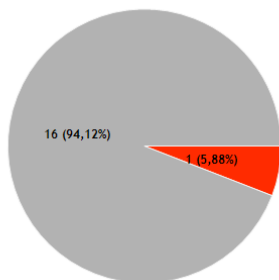
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Siedlisko 2013-2014

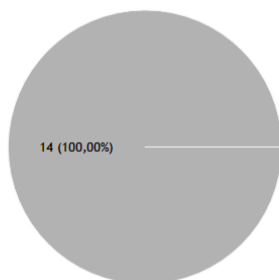
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Perspektywy ochrony 2018

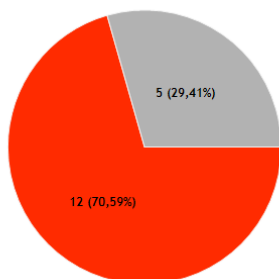
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Perspektywy ochrony 2013-2014

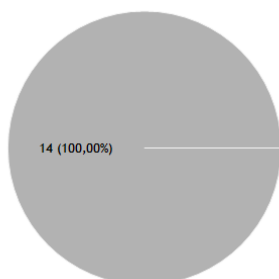
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Ocena ogólna 2018

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Ocena ogólna 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Region kontynentalny

Populacja

Na 17 badanych stanowisk stwierdzono obecność gatunku tylko na dwóch (Winiary 1 oraz Umieszcz - Czełuśnica) na których znaleziono gąsienice w różnych fazach rozwoju. Wartość wskaźnika obecność gatunku wyniosła od 0 (15 stanowisk) do 8,75 gąsienic/ transekt (Umieszcz - Czełuśnica). Pięć lepiej rokujących stanowisk otrzymało ocenę XX (przy braku waloryzacji wskaźników), a pozostałe U2, tam gdzie poza brakiem stwierdzenia gatunku, zanotowano słaby stan siedliska i/lub perspektywy ochrony.

Na niektórych stanowiskach ze stwierdzeniami motyla w roku 2013 lub 2014, np. Łódź – Ogród Botaniczny, Majdan Stuleński, w roku 2018 już gatunku nie stwierdzano, co nie wyklucza, że w kolejnym roku lub kolejnym sezonie monitoringu, zostanie on tam ponownie znaleziony. Na stanowisku Winiary 1 zmiany w wynikach w stosunku do raportu z 2013 r. wynikają przede wszystkim z metodyki przyjętej w 2018 r. Dotyczy ona przede wszystkim warunków pogodowych oraz czasu, w którym przeprowadzano obserwacje (niższe temperatury, zachmurzenie, znacznie wcześniejsza pora roku).

Pięć stanowisk dla tego parametru uzyskało ocenę XX, a pozostałe 12 oceniono na U2. Zmian w czasie od 2014 r. nie wskazano na 5 stanowiskach, a na kolejnych 12 zmiana polega na eksperckim przyznaniu oceny U2 (zły).

W świetle wyników monitoringu stan populacji postojaka wiesiołkowca w regionie biogeograficznym kontynentalnym należy ocenić jako Zły (U2).

Siedlisko

Dla wszystkich 17 badanych stanowisk siedlisko oceniono na XX. Nie stwierdzono zmiany w czasie dla tego parametru.

W świetle wyników monitoringu stan siedlisk postojaka wiesiołkowca w regionie biogeograficznym kontynentalnym należy ocenić jako nieznany (XX).

Perspektywy ochrony

Dla 16 stanowisk perspektywy oceniono jako XX (nieznane), a dla jednego (Ogorzelec - Turów) jako złe U2. Tylko na 1 stanowisku zaszła zmiana.

W związku z tym perspektywy ochrony postojaka wiesiołkowca w regionie biogeograficznym kontynentalnym proponuje się ocenić tylko jako nieznany (XX).

Ocena ogólna

Pięć stanowisk dla tego parametru uzyskało ocenę XX, a pozostałe 12 oceniono na U2. Zmian w czasie od 2014 r. nie wskazano na 5 stanowiskach, a na kolejnych 12 zmiana polega na eksperckim przyznaniu oceny U2 (zły), tam gdzie poza brakiem stwierdzenia gatunku, zanotowano słaby stan siedliska i/lub perspektyw ochrony.

W świetle wyników monitoringu stan postojaka wiesiołkowca w regionie biogeograficznym kontynentalnym należałoby ocenić jako nieznany (XX). Wiedza o jego biologii i/lub wymaganiach siedliskowych jest niedostateczna, dlatego nie można było opracować dobrej metodyki monitoringu postojaka. Doświadczenia z prac przeprowadzonych w 2018 r. potwierdzają trudności z wykrywaniem obecności postojaka. Być może jest to gatunek o populacjach efemerycznych, nietrwałych, których

wykrywanie zależy od szeregu czynników, w tym nieprzewidywalnych warunków pogodowych w danym sezonie oraz od napływu (imigracji) osobników z obszarów położonych bardziej na południe.